

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему:

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ
(НА ПРИКЛАДІ РИНКУ КАВИ УКРАЇНИ)

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Сивак Юлія Володимирівна _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Сментина Наталія Валентинівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Конкретна економічна ситуація, що складається на ринку, визначається його кон'юнктурою. Інформація про стан національної економіки і тенденції економічного розвитку забезпечує порядок функціонування господарських систем та успішну підприємницьку діяльність. На основі такої інформації прогнозують динаміку попиту і пропозиції, встановлюють зв'язок між потребами й споживчими властивостями товарів, що підвищує якість й ефективність управлінських дій на всіх рівнях.

Статистичне дослідження дає інформацію для оцінювання ситуації на ринку, при цьому економічна загальногосподарська кон'юнктура характеризує стан усього ринкового процесу народного господарства на момент часу, а економічна кон'юнктура окремих ринків вивчає зміни й коливання у сфері виробництва й реалізації окремих видів товару. Стан кон'юнктури ринку характеризує виробництво й реалізацію товарів за певний період часу або становище на ринку в цей момент.

Для виявлення і моделювання тенденцій та закономірностей розвитку ринку необхідне послідовне вирішення таких завдань: визначення об'єкта й предмета дослідження економічної кон'юнктури; збір кон'юнктурної інформації про об'єкт дослідження і пов'язані з ним економічні процеси; оцінка сформованої ситуації на ринку, виявлення закономірностей поведінки суб'єктів ринку; виявлення та аналіз основних тенденцій розвитку ринку, його коливання, циклічності й сезонності;

Отже, головне завдання вивчення економічної кон'юнктури зводиться до постановки й вирішення проблеми прогнозування її зміни.

Питанням дослідження особливостей функціонування ринку кави в Україні займалися такі вчені як: Зибарева О. В., Крахмальова Н. А., Кривокульський О. Б., Огерчук Ю. В., Площик М. В., Чан Т. С., Щербак В. В., Радіщук Т. П. та ін.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є теоретико-методологічні аспекти аналізу та прогнозування кон'юнктури товарного ринку.

Згідно поставленої мети у роботі сформовано такі завдання дослідження:

- визначити сутність та особливості ринкової кон'юнктури;
- розглянути методичні підходи до дослідження кон'юнктури ринку;
- дослідити методологічні аспекти прогнозування кон'юнктури товарного ринку;
- розглянути особливості сучасного стану розвитку ринку кави України;
- дослідити основні показники функціонування ринку кави України;
- оцінити конкурентне середовище на ринку кави України;
- виявити головні проблеми функціонування ринку кави України;

- визначити перспективи розвитку ринку кави України;
- провести кореляційно-регресивний аналіз розвитку ринку кави України.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку кави України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів аналізу та прогнозування товарного ринку.

Методи дослідження. Для вирішення завдань дослідження використано проблемно-цільовий підхід для виявлення проблем функціонування ринку кави, системний аналіз для виявлення закономірностей функціонування ринку кави, метод класифікації для визначення різновидів кон'юнктури ринку, порівняння для дослідження конкурентних переваг підприємств, оцінки для виявлення тенденцій зміни виробництва кави.

Інформаційна база дослідження. Теоретичну основу дослідження складають наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних учених з проблематики аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження підготовлена стаття на тему «Кон'юнктура ринку кави України: реалії сьогодення та перспективи», що опублікована у виданні «Науковий студентський вісник» факультету економіки та управління підприємництвом.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти дослідження і прогнозування кон'юнктури товарного ринку**» досліджено сутність та особливості ринкової кон'юнктури, розглянуто методичні підходи до дослідження кон'юнктури ринку, методологічні аспекти прогнозування кон'юнктури товарного ринку.

У другому розділі «**Аналіз кон'юнктури ринку кави в Україні**» розглянуто особливості сучасного стану розвитку ринку кави України. проаналізовані основні показники функціонування ринку кави України, проведено оцінювання конкурентного середовища на ринку кави України.

У третьому розділі «**Прогнозні тенденції на ринку кави України**» узагальнені головні проблеми функціонування ринку кави України, визначені перспективи розвитку ринку кави України, проведено кореляційно-регресивний аналіз розвитку ринку кави України.

ВИСНОВКИ

1. В ході написання роботи було визначено, що економічна кон'юнктура - це форма прояву на ринку системи факторів і умов відтворення їх у постійному розвитку і взаємодії в конкретно-історичному періоді, що виражається у певному співвідношенні пропозиції попиту і динаміки цін.

2. Розглянувши практику застосування кон'юктурних досліджень, з'ясовано, що кон'юктурні дослідження - це цілеспрямований безперервний збір, аналіз та оброблення інформації про стан економіки, товарного ринку, аналіз і виявлення особливостей та тенденцій їх розвитку, прогнозування основних параметрів і розроблення можливих альтернатив для прийняття рішень

3. З'ясовано, що методика вивчення кон'юнктури передбачає такі види робіт: визначення об'єкта дослідження (загальногосподарська кон'юнктура, кон'юнктура конкретного товарного ринку); дослідження основних рис і особливостей ринку; – визначення переліку показників кон'юнктури; формування інформаційної бази; – визначення методів дослідження; аналіз результатів дослідження; – визначення методів прогнозування кон'юнктури; упорядкування кон'юктурних прогнозів; підготовка кон'юктурного огляду або кон'юктурної довідки.

4. Визначено, що до основних критеріїв обсягу і характеру інформації для здійснення дослідження кон'юнктури можна віднести: схеми поточного спостереження; частоту аналізу та прогнозу кон'юнктури; ступінь деталізації передбачуваних аналізу та прогнозу кон'юнктури.

5. Проведений аналіз свідчить про те, що ринок кави в Україні є одним із найбільш активно зростаючих серед ринків харчової сфери. Порівняно з чаєм, кава є більш елітним напоєм, тому в умовах зниження реальних доходів населення на неї значно більше впливає криза. Крім того, вона є більш еластичною до цінових змін. У процесі дослідження встановлено, що ринок чаю в Україні вже знаходиться на стадії насичення, в той час як ринок кави ще не досяг її та перебуває на стадії зростання. Встановлено, що витрати на каву, незважаючи на кризові явища в економіці та складні часи для домогосподарств України, займають провідне місце серед найбільш важливих для споживачів продуктів і демонструють стабільність. Незважаючи на те, що для українців чай є більш звичним напоєм, його значущість у споживчих грошових витратах домогосподарств (0,984%) поступається значущості кави.

6. Криза, що почалася в 2014 році, не сильно загальмувала зростання споживання кави, вона більше сприяла зміщенню переваг покупців в сторону більш дешевих торгових марок. З початком деякого відновлення купівельної спроможності населення підвищився і попит на даний напій в середній і високій цінових категоріях. Позитивно позначилися на розвитку ринку кави в Україні укладання договорів про вільні поставки з провідними країнами-виробниками - В'єтнамом і Бразилією, а також вступ в дію угоди про асоціацію з ЄС. Найбільшими експортерами кави в нашій країні в минулому році були В'єтнам, Польща, Індія та Італія. Разом ці країни поставили 57,3% імпортової

кави. Причому серед поточних постачальників успішно розчинилася частка Росії, яка в 2013 році була найбільшою - 18,4% від усього обсягу імпорту.

7. В контексті глобального ринку кави український кавовий ринок має стійку тенденцію до зростання. Сьогодні за обсягами споживання кави він значно уступає провідним світовим ринкам, проте характеризується швидкими темпами розвитку, що говорить про доречність організації кавового бізнесу в Україні з урахуванням особливостей його функціонування на території нашої країни та з використанням досвіду і тенденцій провідних країн.

8. З'ясовано, що вітчизняний ринок кави в контексті споживчого попиту - перспективний і привабливий. В цілому спостерігається позитивна динаміка його росту. Відмічається підвищення рівня культури споживання кави. Нині споживач став вибагливішим та обізнанішим у смакових якостях кави. І, як наслідок, відбувається активне зростання сегменту натуральної кави. Ринок розчинної кави близький до насичення та демонструє незначну динаміку зростання споживання. Сегмент кавових міксів, також стрімко зростає, проте має різну та нестабільну динаміку через свою надзвичайну чутливість до появи нових продуктів. Поява новинки спричиняє сплеск споживання в цьому сегменті. При цьому основу сегмента, яка забезпечує ріст, є суміші типу «3 в 1».

9. Визначено, що для ринку кави України характерні сезонні коливання попиту, щорічно в кінці літа продажу натуральної кави збільшуються на 15-20%, взимку - на 30-40%. За досліджуваній період ринок кави в Україні показував стабільне зростання на рівні 10-15% щорічно. Виявлено, щодо 2025 року прогнозується зростання обсягів споживання кави на одну людину до рівня 37,6 грн, що на 43,5% більше, ніж у 2022 році.

АНОТАЦІЯ

Сивак Ю.В., «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку (на прикладі ринку кави України)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка, планування та управління бізнесом». Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2019 рік.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження і прогнозування кон'юнктури товарного ринку, а саме: сутність поняття, алгоритм проведення досліджень та методологічні підходи.

Проаналізовано сучасний стан розвитку ринку кави України та розглянуто основні показники його функціонування. Проведено оцінку конкурентного середовища на ринку кави України.

Виявлено основні проблеми та запропоновано напрями розвитку ринку кави України. Зроблено прогноз основних кон'юктурних утворюючих показників ринку кави.

Ключові слова: кон'юнктура, кава, прогнозування, товарний ринок, аналіз.

ANNOTATION

Sivak Y.V., «Research and forecasting of market conjuncture (on the example of the coffee market in Ukraine)».

Qualifying work on obtaining a master's degree in specialty 076 "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the Master's program "Economics, Planning and Business Management". Odessa National Economic University. – Odessa, 2019.

The qualifying work deals with theoretical aspects of research and forecasting of the commodity market such as the essence of the concept, the algorithm for conducting research and methodological approaches.

The paper deals with the theoretical aspects of research and forecasting of the commodity market, namely: the essence of the concept, the algorithm for conducting research and methodological approaches.

The current state of development of the Ukrainian coffee market has been analyzed and the indicators of its functioning have been considered. The competitive environment in the coffee market of Ukraine has been evaluated.

The main problems of the coffee market of Ukraine have been identified and the directions of their solving have been proposed. A prediction of the major conjuncture of coffee production risk indicators has been made.

Key words: market, coffee, forecasting, commodity market, analysis.